

Abelia

Norsk økonomi står overfor en rekke utfordringer: Fallende eksport, aldrende befolkning, stadig økende offentlige utgifter, og en krevende omstilling fra en ressursbasert til en kunnskapsbasert næringsstruktur. Vi må styrke bærekraften i norsk økonomi. Videre gjør klima- og miljøutfordringene at vi må gjennom et grønt skifte. Dette gir både muligheter og trusler for norsk økonomi.

Vi vet at Norges petroleumsinntekter skal ned, men vi vet ikke hvor fort dette vil skje. Ingen politiske partier tar hensyn til de fallende inntektene, når de utformer sine løfter til velgerne. Den politiske løsningen må ligge i å sikre at ny kunnskap, teknologi og innovasjonskraft gir grønn vekst i privat næringsliv, samtidig som tjenesteproduksjon i offentlig sektor effektiviseres gjennom bruk av teknologi.

En viktig faktor for at vi skal klare omstillingen er kunnskap og kompetanse. Gjennom forskning skal vi finne de grønne løsningene for de nye arbeidsplassene, og gjennom en høyt kompetent befolkning vil vi øke vår innovasjonsevne. Koronapandemien og den påfølgende økonomiske krisen har vist at vi er sårbare for sjokk. Da er det viktigere enn noen gang at vi investerer i forskning og kunnskap, som skal sikre fremtiden. Abelia spiller derfor inn følgende:

Flere IKT-studieplasser

Det bør bevilges midler til ytterligere 1400 nye IKT-studieplasser i statsbudsjettet for 2021. Forslaget til budsjett viderefører opptrappingen av studieplasser fra endringene i revidert nasjonalbudsjett 2020. Dette innebærer i praksis at det vil være likt antall studieplasser høsten 2021 som høsten 2020. Abelias omstillingsbarometer viser at behovet for IKT-spesialister er prekært. Det har aldri vært så mange som ønsker å studere som nå. Tall fra Samordna Opptak viser at 2020 slo alle tidligere søkerrekorder til høyere utdanning, og at det ved opptaket var 27 000 kvalifiserte kandidater som ikke fikk plass. Dette viser at det er et behov for å øke antallet studieplasser også for neste år.

Forskningsinstituttenes grunnfinansiering

De norske forskningsinstituttene får, sammenlignet med europeiske forskningsinstitutter en svært lav andel grunnfinansiering fra myndighetene. I tillegg til mer usikre tider i møte med lavere FoU-investeringer i næringslivet som følge av koronapandemien, er vi bekymret for at en fortsatt lav grunnfinansiering til forskningsinstituttene. Den lave grunnfinansieringen innebærer en svekkelse av forskningsinstituttens kapasitet til å drive frem nødvendig forskning og utvikling for næringslivet. Abelia mener grunnfinansieringen til forskningsinstituttene må trappes opp til 25 % over en 5-årsperiode. For budsjettet i 2021 mener Abelia også grunnfinansieringen til de samfunnsvitenskapelige instituttene styrkes med 10 millioner kroner på kap. 287, post 57.

Forpliktelse til de europeiske rammeprogrammene og videreføring av STIM-EU

Det er svært positivt at regjeringen nå ønsker å forplikte seg til det europeiske rammeprogrammet for forskning, Horisont Europa. Deltakelse i Horisont Europa gjør at Norge er mye bedre posisjonert som forskningsnasjon. Skal vi gjøre alvor av å øke andelen tilslag i rammeprogrammet er det viktig at pilotprosjektet STIM-EU videreføres for hele programperioden for Horisont Europa. STIM-EU ordningen er viktig for at instituttene skal kunne opprettholde sin aktivitet i rammeprogrammet.

Innovasjonsprosjekter i næringslivet (IPN)

Forskningsrådet fikk i vår en ekstrabevilgning til IPN på 250 mill kr for å stimulere bedrifter og FoU-miljø til økt forskningsaktivitet. IPN treffer bredden i næringslivet og skal bidra til vekst og konkurransekraft i alle regioner og næringer. Det har kommet svært mange gode søknader til IPN, og dette innebærer at Forskningsrådet ikke kan bevilge midler til svært lovende FoU-prosjekter i næringslivet. Abelia foreslår derfor at IPN-potten styrkes med 500 millioner, og at ordningen kommer med et premiss om at bevilgende part er tilknyttet et FoU-miljø, med krav til spredning.

Fleksibel tidlig-fasefinansiering av TTO-prosjekter

Regjeringen har startet en større gjennomgang av hvordan Norge kan kommersialisere mer fra offentlig finansiert forskning. Abelia støtter målet om å skape større verdier fra offentlig finansierte forskningsinstitusjoner. Det er positivt at KD og NFD vil samarbeide med andre relevante departement om å gjennomgå TTOenes rolle, insentiver og virkemidler for kommersialisering.

FORNY-programmet er i endring. Det er det vesentligste virkemiddelet TTOene benytter til å delfinansiere framdrift i kommersialiseringsprosjektene. Når midler til fleksibel tidligfase-finansiering tas ut av FORNY-programmet fra og med 2022, mister TTOene midler til å avgjøre hvordan innovasjonene best mulig kan komme til nytte for samfunnet. Om man ikke finner en ny finansiering av denne fasen, vil kommersialiseringen svekkes. Abelia ber Stortinget om å be regjeringen sikre fleksibel tidligfase-finansiering av TTOenes prosjekter, senest ifbm forslag til statsbudsjettet for 2022.

Pensjonstilskudd for private barnehager

Regjeringen foreslår å kutte pensjonstilskuddet fra 13 til 11%. Enkeltstående barnehager får en overgangsordning med 0 kutt i 2021, 1% kutt i 2022 og 2% kutt i 2023 og utover. En undersøkelse fra PBL viser at 4 av 10 barnehager i dag går med underskudd. Dette gjelder både enkeltstående barnehager og barnehager som er en del av en barnehagekjede. Erfaring viser at det er store forskjeller på tilskuddene barnehagene mottar avhengig av hvilken kommune barnehagen befinner seg i. Barnehager som går med underskudd har således mer å gjøre med hvilken kommune barnehagen ligger, enn om de er en enkeltstående barnehage eller en

barnehage som er en del av en barnehagekjede. Det er alvorlig at regjeringen her forsøker å endre én del av finansieringsordningen for barnehager, uten at denne endringen ses i sammenheng med resten.

Flere studieplasser i fagskolesektoren

Opptrappingsplanen på studieplasser i fagskolesektoren Stortinget vedtok i juni ga trygghet og den nødvendige forutsigbarheten i fagskolesektoren til å iverksette større investeringer som vil binde kostnader over mange år, med 1500 studieplasser i 2021. Skal regjeringen nå målene i planen, er det behov for ytterligere 1000 studieplasser.

Gode rammebetingelser for friskolene

Abelia mener det er bra med kapitaltilskuddet til friskolene økes fra 66,2 mill. i 2020 til 83,3 mill. i 2021. Det er et riktig skritt på veien til at friskolene får dekket husleiekostnadene sine. En rapport utarbeidet av Ny Analyse fra 2017 konkluderte med at husleiekostnadene til friskolene ligger i størrelsesområdet 10-20.000 per elev. Det er derfor fortsatt langt igjen til at friskolene får dekket alle husleiekostnadene på lik linje med offentlige skoler. Forum for Friskoler anbefaler en videre opptrapping i årene framover slik fram til tilskuddet dekker de faktiske kostnadene. Dette vil frigjøre ressurser til å skape et enda bedre læringsmiljø for elevene.

Forum for Friskoler savner forslag til tilskudd for at friskolene skal få dekket de ekstraordinære kostnader for å gjennomføre undervisning under strenge smittevernregler. Det er spesielt kostnader knyttet til vikarer og renhold som klart overstiger normale driftskostnader. Regjeringen har økt rammebevilgningene til kommunene og fylkeskommunene med begrunnelse at det blant annet skal gå til å dekke ekstraordinære kostnader for skoler ifm korona-epidemien. Da vil det være både rett og rimelig at friskolene også får dekket de ekstraordinære kostnadene ved sine skoler, nå som de må forvente at smittevernregime vil løpe ut skoleåret 2020-2021.